

Heydər Əliyev ili 2023

Ulu Öndər Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyinin hələ birinci dövründə tikdirdiyi əl müəssisələr var ki, onlar hələ də iqtisadiyyatımızın gücləndirilməsinə, xalqımızın rifah halının yüksəlməsinə xidmət edir. Bunlardan biri Qaradağ rayonunun ərazisində yerləşən BDÖZ - Bakı Dərin Özüllər Zavodudur.

1970-ci illərin ikinci yarısında bu müəssisə keçmiş SSRİ-nin başqa bir şəhərində tikilməli idi. Həmin qərarı dəyişdirmək, belə nadir bir zavodun məhz Azərbaycanda inşa edilməsinə nail olmaq yalnız Heydər Əliyev iradəsi, mübarizəsi və nüfuzu ilə mümkündür. Və bu mümkün də oldu!

Adından da görüldüyü kimi, müəssisənin qarşısında duran vəzifə dənizdə neft-qaz hasil edən dərin özüllərin və platformaların tikilməsini həyata keçirmək idi. Bununla yanaşı, BDÖZ tikildikcə ətrafında müvafiq infrastruktur yaradıldı. Beləliklə, Sahil qəsəbəsində yaşayış evləri, uşaq bağçaları, məktəblər, texniki peşə məktəbləri və ticarət obyektləri inşa edildi. 1984-cü ilin aprel ayında zavod ildə 60 min ton metal konstruksiyaları istehsal etməklə layihə gücü ilə işləməyə başladı. 1985-ci ildə dərin özüllü platforma üçün birinci dayaq bloku BDÖZ-ün yəqinmə körpüsündən daşıma gəmisinə yüklənərək daimi nöqtəsinə göndərildi və orada quraşdırıldı. Ümumiyyətlə, o vaxt müəssisənin istehsal gücü çərçivəsində bir sıra məmulat növlərinin buraxılışı nəzərdə tutulmuşdu ki, bunlar 25 min tonluq dəniz stasionar platformalarının dayaq hissələri, 30 min tonluq payalar, 5 min tonluq göyörtələr idi.

Lakin BDÖZ Ulu Öndər Heydər Əliyevin uzaqgörənliyi ilə böyük gələcəyə hesablanmış bir layihə idi. Bu da təsdiqi deyil. Çünki həmin vaxt Ümummilli Lider Azərbaycan neftinin daha böyük sabahına inanır və məhz buna görə də Xəzərin dərin qatlarındakı yataqların işlənməsini təşkil edirdi. Respublikaya xaricdən bu sahədə fəaliyyət göstərən yeni gəmilər, barjlar, qazma qurğuları alınıb gətirilirdi. Yeni, müasir infrastruktur yaradılırdı. Elo işlər görülürdü ki, onlar illər sonra "Əsrin müqaviləsi" həyata keçirilərkən layihələrin uğuruna misilsiz dəstək verdi. BDÖZ məhz belə bir infrastruktur idi.

Başqa sözlə, zavodun mövcudluğu "Əsrin müqaviləsi"nin bağlanması üçün təməl yaratdı və bu da Azərbaycanın iqtisadi inkişafını bir çox illər öncədən müəyyənələydirdi. "Əsrin müqaviləsi" imzalanmadan əvvəl burada artıq dənizin 100-163 metrə qədər dərinliyindən neft və qaz çıxarmaq üçün 11 stasionar platforma quraşdırılmışdı. 1995-ci ildən başlayaraq BDÖZ beynəlxalq enerji bazarının nəhənglərindən olan "British Petroleum" (bp), "Petrofac", "McDermott", "Caspian Shipyard Company" LTD, "Star Gulf FZCO" şirkətləri ilə əməkdaşlığa başlayaraq

iş keyfiyyətini yeni səviyyəyə qaldırdı.

BDÖZ-ün güclü istehsalat qabiliyyəti SOCAR-ın "BOS Şelf" şirkətinin gələcək uğurlarının əsas amillərindən oldu. Zavodun infrastrukturundan istifadə etməklə "BOS Şelf" iri layihələrin həyata keçirilməsinə başladı. BDÖZ-ün operatoruna çevrildikdən sonra "BOS Şelf" zavodda yenidənqurma işlərinə start verdi. Şirkətin idarəetməsi altında zavod təd-

ricən təkə Azərbaycan deyil, həm də bütün Xəzər hövzəsi ölkələrinin ən iri tikinti-quraşdırma müəssisəsinə çevrilməkdədir. Burada Azərbaycan vətəndaşları ilə yanaşı çalışan xarici mütəxəssislərdən dəfələrlə istifadə edilmişdir ki, BDÖZ-ün möhtəşəmliyi onları heyrətə gətirir və belə müəssisələrə əvvəllər işlədikləri ölkələrdə tək-tək hallarda rast gəlinirdi.

2003-cü il noyabrın 24-də Prezident İlham Əliyev BDÖZ-ün 25 illik yubileyi münasibətilə diqqətə layiq tədbirlər təşkil etdi. Jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən zavodun tarixini bir daha xatırladı, əhəmiyyətini vurğuladı: "Bu zavod elə-belə zavod deyil, onun yaradılması da tarixi hadisədir. Burada deyildi, eyni zamanda zavod Azərbaycanın tikilməsinə, bəlkə də bu layihələr belə uğurla həyata keçirilirdi. İlk növbədə burada görülən işlərin sürəti azaldılmaqda, yeddi il yubannma ola bilərdi. Ümumi xərclər 700 milyon dollar artıq olardı. Əlbəttə, zavodun Azərbaycanda tikilməsi məhz o vaxt Heydər Əliyevin fəaliyyəti nəticəsində olubdur. O vaxt mərkəzi hökumət bu zavodu Həştərşəhər şəhərində tikmək qərarına gəlmişdi. Amma Heydər Əliyevin müdaxiləsindən sonra zavod Azərbaycanda tikildi. Bu gün burada 3500 azərbaycanlı işləyir, yüksək maaş alır... Neft sektoru uğurla inkişaf edir. Neft sektorunda öldü olunan nəticələr ancaq cənab Prezident Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Əgər o, gərgin vaxtlarda təşəbbüs, qətiyyət göstərməyirdi, bu layihələr elə layihə olaraq qalacaqdı".

Bu sözlərin deyildiyi vaxtdan 20 il keçir. Həmin dövr

Bakı Dərin Özüllər Zavodu

Ulu Öndərin bu gün də çox gərəli olan əsəri

zində BDÖZ yeni-yeni uğurlara imza atıb. Təkə onu qeyd etmək kifayətdir ki, bu gün Azərbaycan iqtisadiyyatının bel sütününü təşkil edən "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) və "Şahdöniz" yataqlarında karbohidrogenləri hasil edən platformaları ya bütünlüklə, ya da onların ən vacib hissələrini BDÖZ tikib.

Zaman eləcə də Ulu Öndərin yeni neft strategiyasının nə qədər düzgün və uzaqgörənliklə seçildiyini sübuta yetirdi. 2017-ci ilin sentyabrında "Azəri-Çıraq-Günəşli" yataqlarının tammiqyaslı işlənməsi layihəsinin 2050-ci ilədək uzadılması bunun daha bir təsdiqidir. Hazırda yeni saziş çərçivəsində

Qeyd edək ki, ACE yeni texnologiya və innovasiyaya əsaslanan bir layihədir. Beynəlxalq miqyasda rəqabətə davamlı olacaq bu layihə Hasilataın Pay Bölgüsü Sazişinin sonunadək ümumilikdə 300 milyon barrel neft ekvivalentində olavə hasilata imkan verəcəkdir.

Bu, BDÖZ-də həyata keçirilən işlərin yalnız bir hissəsidir. Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev 2020-ci il avqustun 10-da burada "Qarabağ" yataqlarının dayaq blokunun dənizə yola salınması mərasimində iştirak etmişdir.

"Qarabağ" yataqlarını SOCAR-ın Norveçin "Equinor" şirkəti birgə işləyir. Layihə üçün dayaq bloku da "BOS Şelf" şirkəti tərəfindən tikilib. Qurğu neft-qaz kəşfiyyatı və hasilatı üçün nəzərdə tutulur. Dayağ bloku "Qarabağ"da quraşdırılacaq stasionar dəniz özüllükdən ibarət və göyörtə meydançasını saxlamaq məqsədilə şəkəli tipli metal konstruksiyaya şəkildə hazırlanıb. Bu blok dənizdə suyun dərinliyi 182 metr olan sahədə quraşdırılacaq. Qurğu "Qarabağ" yataqlarının dərin qatlarında neft və qaz hasilatının həyata keçirilməsində böyük rol oynayacaq.

Həmin il sentyabrın 19-da Prezident İlham Əliyev zavodda "Abşeron" yataqlarının dəniz emalıyalarının təməlləşmə mərasimində iştirak etmişdir. Burada "BOS Şelf" tərəfindən görülən tikinti işlərinə ümumi çəkisi 10 min tona yaxın olan əsas və köməkçi dayağ bloklarının, körpülərin, estakadaların, məşəl sistemlərinin, sualtı qurğularının, boru xəttinin, modulaların inşası və quraşdırılması daxildir. "Abşeron" layihəsi üzərində iş zamanı "BOS Şelf" şirkəti Azərbaycanda ilk dəfə bütün mühəndislik, təchizat, tikinti, quraşdırma işlərinə həyata keçirməklə layihənin tam təminatla təhvil verilməsi üsulunu tətbiq edib. Yataqdan qazın hasilatı üçün quraşdırılacaq platforma öz növünə görə nadirdir. Belə ki, platformanı kənardan, yəni "Neft Daşları"nda yerləşdirilən moduldan idarə etmək üçün innovativ həll yolları işlənilib hazırlanıb. "Abşeron" layihəsində Xəzərdə ilk dəfə "boru içində boru" texnologiyası tətbiq olunacaq. "Abşeron" yataqlarının işlənməsində SOCAR və Fransanın "Total" şirkəti tərəfdərlər.

Bir sözlə, BDÖZ-ün uğur salınması davam edir. Prezident İlham Əliyevin 2004-cü il martın 10-da imzaladığı "Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyev oğlu Əliyev xatirəsinin əbədiləşdirilməsi haqqında" fərmanı ilə BDÖZ-ə öz yaradıcısının - Ulu Öndərin adı verilib. Müəssisə bu adı şərəflə daşıyır.

Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"

Foto İlham BABAYEVİNDİR

